

Implementatie van de richtlijn inzake consumentenkrediet

mr H.J. Bodifée*

1. Inleiding

De nieuwe Europese Richtlijn inzake Consumentenkrediet (hierna: CCD)¹ beoogt de informatie over kredietaanbiedingen aan consumenten en een aantal beschermende maatregelen te harmoniseren. Het wetsontwerp² hier te lande tot implementatie van de richtlijn voegt aan boek 7 van het Burgerlijk Wetboek een titel 2A 'betreffende consumentenkredieten' toe en voert de benodigde aanpassingen door in de Wet op het consumentenkrediet (hierna: Wck), de Wet op het financieel toezicht (hierna: Wft), het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft (hierna: Bgfo) en de Colportagewet. Van het bij het wetsontwerp behorende besluit tot wijziging van het Bgfo was uitsluitend de ter consultatie gepubliceerde versie beschikbaar. Een gewijzigde versie daarvan is aangekondigd, maar moest bij de sluiting van deze bijdrage in mei 2010 nog vrijgegeven worden. In deze bijdrage ontwikkel ik een visie op een aantal onderdelen, die met inacht nemen van die visie hanteerbaar lijken, en geef ik een aantal onderdelen aan die in het wetgevingsproces bijstelling of toelichting behoeven. Uitputtendheid valt in het in het kader van een artikel niet te realiseren.

2. Te maken onderscheiden

Twee overeenkomsten staan in de zin van de richtlijn in een onlosmakelijk verband met een krediet-overeenkomst. De een verschafte zogenaamde 'nevendiensten', de ander is de aan het 'gelieerde krediet' verbonden overeenkomst tot levering van goederen of diensten.

De nevendiensten worden door de kredietaanbieder tot onderdeel gemaakt van de voorwaarden, waaronder deze het krediet in de markt zet. Zonder de overeenkomst omtrent deze nevendiensten – niet per definitie van de kredietaanbieder zelf afkomstig en dus ook vaak met een andere partij te sluiten – is het krediet niet op dezelfde voorwaarden te krijgen.³ Vaak zal dat om een verzekeringsdekking gaan. De nieuwe regels⁴ brengen mee, dat uitoefenen van de bedenkmogelijkheid binnen de termijn van veertien dagen, waarover hieronder meer, onder het krediet ook de binding aan overeenkomst over de nevendiensten doet eindigen.⁵

De constructie omtrent het gelieerde krediet is precies andersom: hier is het de consument die een goed of dienst wil verwerven en financieren met een krediet dat specifiek daarop is ingericht.⁶ De richtlijn heeft het daarbij over een onderlinge afhankelijkheid tussen aanschaf van een product of dienst en de daartoe gesloten kredietovereenkomst.⁷ Vaak neemt dat de vorm van een driepartijenovereenkomst aan. Een voorbeeld daarvan is bij uitstek de voertuig-financiering, waarbij een overeenkomst tussen koper, autodealer en kredietgever tot stand pleegt te komen. Bepaald is⁸ dat de consument die het herroepingsrecht onder de leveringsovereenkomst uitoefent, ook niet meer aan het gelieerde krediet gebonden is.⁹ De doorwerking van de ontbinding uit de be-

denktermijn, waar die geldt,¹⁰ werkt hier dus de andere richting uit.

Bovendien bestaat de wat opzienbarende voorziening¹¹ – ook hierover hieronder meer – dat de consument die vergeefs geprobeerd heeft van zijn leverancier contractconforme nakoming te krijgen, zijn rechten vervolgens tegenover de gelieerde kredietgever geldend mag maken. Een dergelijke voorziening is aan de nevendiensten niet verbonden. Het onderscheid is dus: (i) nevendiensten behoren niet tot het wenspakket van de consument, maar worden deze – in zekere mate – opgedrongen doordat de kredietgever ze verplicht stelt bij een aangeboden krediet; met het gelieerde krediet daarentegen wil de consument de verwerving van een goed of dienst financieren en gaat de binding tussen goed/dienst en krediet hier dus wel van de consument uit; (ii) de binding aan de nevendienst verdwijnt met herroepen onder de kredietovereenkomst, terwijl de binding aan het gelieerde krediet verdwijnt bij herroepen onder de leveringsovereenkomst; (iii) tekortkomen door de leverancier geeft de consument uiteindelijk nog een aanspraak op de gelieerde kredietgever; tekortkomen onder een nevendienst raakt de kredietgever niet, tenzij in de zin dat deze daar in de eigen kredietvoorwaarden gevolgen aan verbonden heeft en zich op een tekortkoming aan de zijde van de kredietnemer kan beroepen. Dat zal veelal tot ontbinding van de kredietovereenkomst en ongedaanmaking kunnen leiden.¹² Over beide types overeenkomsten komen hieronder¹³ meer details ter sprake.

* Harry Bodifée is advocaat-mediator en legal interim manager te Rotterdam en schrijft deze bijdrage op eigen titel.

1. Richtlijn nr. 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad (*PbEU* L 133/66).
2. Voorstel van wet Consumentenkrediet, nr. 32 339, *Kamerstukken* 2009/10.
3. Art. 5 lid 1 sub k CCD.
4. Art. 14 lid 4 CCD; 7:66 lid 5 BW.
5. Uitgezonderd van deze regel is het effectenkrediet, art. 7:66 lid 7 BW.
6. Zie art 3 sub n CCD; 7:57 sub n BW.
7. Preambule (37).
8. Preambule (37) en art. 15 lid 1 CCD; 7:67 BW.
9. Met uitzondering van het effectenkrediet, art. 7:66 lid 4 BW.
10. Opgesomd in 7:67 BW.
11. Art. 15 lid 2 CCD.
12. Contractuele vervroegde opeisbaarheid blijft beperkt onder art. 33 Wck.
13. Zie over de nevendiensten met name hierna onder 5.2 en 5.3. Over gelieerd krediet hierna onder 5.3 en 7.

Onderscheid moet ook gemaakt worden naar de verschillende soorten bemiddelaars en het daarmee samenhangende al of niet verschuiven van verplichtingen. Indien de bemiddelaar zijn bemiddeling als nevenactiviteit afgeleid van zijn bedrijfsactiviteit uitoefent, de Toelichting¹⁴ noemt de witgoedhandelaar die in een financiering op de door hem verkochte apparatuur bemiddelt, blijven de verplichtingen uit de nieuwe regels alle op de aanbieder van het krediet berusten.¹⁵ Voor de anderen, de zogenaamde kredietbemiddelaars, gelden mededelings-verplichtingen over de eigen positie/diensten.¹⁶ Voorts verschuift de verplichting de precontractuele informatie – waarover hieronder meer – aan de consument in de vereiste vormen en inhoud te verstrekken van de kredietaanbieder naar de kredietbemiddelaar.¹⁷ De verdere verplichtingen blijven echter wel bij de aanbieder. Denk bijvoorbeeld aan de verplichting bij afwijzing op basis van de BKR-registratie de consument er, onder zekere opgave van het geraadpleegde, over te informeren dat hij vanwege deze registratie niet voor een krediet in aanmerking komt.¹⁸

3. Werving

Goede informatie voor de consument begint al in de reclame die hier te lande in het algemeen vrij¹⁹ gemaakt mag worden. Het nu gehanteerde onderscheid tussen radio/tv en anderszins²⁰ komt te vervallen, waardoor de nieuwe voorschriften voor iedere reclame-uiting komen te gelden. Wordt daarin melding gemaakt van de debetrentevoet of van cijfers betreffende de kosten²¹ dan moet – kort gezegd – de kostenkant ook verder geheel inzichtelijk worden gemaakt. Komt een dergelijke cijfermatige melding niet voor dan mag dus best in algemene zin aan – zelfs tijdelijke – aantrekkelijke tarieven gerefereerd worden. Door het vervallen van het onderscheid valt ook de eigen website onder deze algemene regels. Dus, bijvoorbeeld in een banner of een spotje, zonder vermelding van cijfers verwijzen naar tarieven op de site vereist dat daar bij de tarieven de volledige vereiste informatie vermeld is.

Opmerkelijk is dat de voorziening van ontwerp art. 53 lid 6 Bgfo in de Toelichting de kwalificatie krijgt: 'Hiermee vervalt de mogelijkheid te adverteren met actietarieven.' In de tekst van de richtlijn zelf staat geen voorschrift dat dit vervalt oplegt. Met de doelen van de richtlijn voor ogen is deze uitwerking nogal bevoogdend: waarom zou een consument niet goed geïnformeerd zijn als bijvoorbeeld van een actietarief op een behoorlijke manier wordt aangegeven hoe lang die geldt en wat de rente na afloop van de actieperiode is? De Toelichting meent dat bijlage I, onderdeel II, sub i CCD dit uitsluit. Bij lezing van dit subonderdeel valt te begrijpen waar deze gedachtegang vandaan komt. Dat betekent nog niet dat die ook juist is: het is een restrictieve interpretatie, die niet uit de richtlijn volgt. Bijlage I geeft voorschriften voor de berekening van het aan de consument ter vergelijking op te geven jaarlijks kostenpercentage, waarin onderdeel II de hypotheses geeft voor de componenten die niet op voorhand bekend zijn. Voor het jaarlijks kostenpercentage moet dus volgens subonderdeel i de hoogste debetrente in aanmerking worden genomen en niet het actietarief. Duidelijk, maar waarom zou de richtlijn daarmee uitsluiten dat in de reclame het actietarief – op behoorlijke wijze – vermeld wordt? De tekst van ontwerp art. 53 Bgfo heeft het, omdat een debetrentevoet vermeld is, erover dat de opgaves van lid 1 te doen zijn, waaronder de hoogste debetrentevoet, de totale kosten en het jaarlijks kostenpercentage. Dat is in lijn

met art. 4 lid 2 CCD en zegt niet dat de reclame het actietarief niet ook mag vermelden, mits buiten de tabel.²² Aanpassing van de tekst van het besluit lijkt dus niet nodig. Alleen de kwalificatie in de toelichting is te wijzigen.

Omtrent telefonische werving lost art. 79 leden 2 en 3 Bgfo de slechte leesbaarheid van art. 5 lid 2 en 6 lid 4 CCD kundig op: het gaat om werving waarin de consument ongevraagd gebeld wordt. Wel is lid 2 zelf weer erg moeilijk leesbaar. Dat valt op te lossen door, mutatis mutandis, de volgorde van de leden 2 en 3 om te keren.

4. Vragen bij precontractuele informatie

4.1 een meervoud van regimes aangaande de informatie

Het aanbieden²³ van een krediet aan een consument is dus voortaan te doen onder het verstrekken van de nieuw voorgeschreven, geüniformeerde, informatie. Het aangaan van een krediet 'op afstand', waarbij het niet mogelijk is geweest die informatie 'geruime tijd' voor het sluiten te verstrekken, wordt gecorrigeerd doordat de betrokken informatie bij het sluiten alsnog onmiddellijk te verstrekken is²⁴ en deze overeenkomst 'op afstand' meeloopt in de regel²⁵ dat de bedenktijd van veertien dagen zoveel later begint te lopen als de vereiste informatie compleet is geworden. De te verstrekken informatie kent een hoofdregiem, het standaardformulier van bijlage II, maar ook een paar verlichte regimes, namelijk voor hypothecair krediet²⁶ en voor vormen van 'rood staan' op een rekening.²⁷ Dat laatste is, blijkens de Toelichting²⁸, ook een geoorloofde debetstand op een rekening bij een postorderbedrijf e.d. Deze verlichte regimes zijn dus niet alleen toepasbaar bij re-

14. MvT bij art. 4:74a Wft.

15. Art. 7 CCD.

16. Art. 21 CCD; art. 7:71 BW; art. 4:74a Wft.

17. Preambule (24), art. 5 lid 1 en 6 lid 1 CCD, art. 4:74a Wft; zie over precontractuele informatie en bemiddelaars ook MvT bij 4:33 lid 1 en nieuw 74a Wft.

18. Art. 9 lid 2 CCD; nieuw art. 4:32 lid 2 Wft.

19. Al moet uiteraard bijvoorbeeld de waarschuwing gegeven worden dat lenen geld kost. De richtlijn laat in dit opzicht ruimte voor nationale voorschriften, zie laatste volzin van Preambule (18).

20. Art 53 lid 1 en lid 2 Bgfo. Alleen de tabel valt uiteraard op radio niet te hanteren en blijft in die lijn op tv evenmin voorgeschreven, zie lid 4.

21. Nieuw art 53 lid 1 Bgfo.

22. Zie art. 53 lid 4 Bgfo, waarin alleen de verwijzingen worden aangepast.

23. Het ontwerp gebruikt in het BW de term kredietgever, maar in de Wft kredietaanbieder, zie MvT bij 1.1 Wft (art. III, onderdeel A wetsontwerp). Binnen het vermogensrecht zal wat ik in diezelfde lijn hier dan maar als aanbieder betitel, echter vrijwel altijd om een uitnodigen tot het doen van een aanbod gaan. In die lijn ook MvT bij 7:59 en 60 BW.

24. Art. 5 lid 7 en 6 lid 7 CCD; nieuw art. 4:33 lid 2 jo 112 lid 4 en 112a lid 5 Bgfo.

25. Art. 14 lid 1 sub b CCD; 7:66 lid 1 BW.

26. Art. 2 lid 2 CCD; 7:58 lid 2 BW; art 1 en 3 Bgfo.

27. Art. 2 lid 3 jo lid 6, 4, 6 en 10 lid 5 CCD; 7:58 lid 3, 59, 60, en 61 lid 5 BW; nieuw art. 4:2b Wft.

28. MvT bij art. 1.1 Wft - art. III onderdeel A wetsontwerp.

keningen waar geld op kan staan, waardoor de betrokken instelling onder prudentieel toezicht valt, maar ook op rekeningen bij organisaties die enkel onder gedragstoezicht vallen. Niet duidelijk is afgeperkt wanneer een verhouding nu zo'n rekening kan worden: zal nu iedere koop op afbetaling - want een op naam gestelde verhouding - een krediet op een rekening geworden?²⁹ De Toelichting moet hier duidelijkheid over geven. Daarbij kan dan meteen zuiver onderscheid worden gemaakt in de Toelichting tussen een bankrekening, een andere betaalrekening en een rekening die geen geld kan houden en de, daar al of niet mee verbonden, credit en debet kaarten. Overigens wordt het verbod in art. 33 sub a, ten 2e Wck aangepast met het gevolg dat het verplicht aanhouden van een betaalrekening bij de kredietgever mogelijk wordt.³⁰

Een hypothecair krediet op de gebruikelijke voorwaarden valt niet onder de nieuwe regels en daar blijven dus de bestaande regels omtrent het aanbiedingsregime gewoon voor van kracht.³¹ Een hypothecair krediet op afwijkende voorwaarden valt er wel onder volgens het wetsontwerp. Dit onderscheid tussen gebruikelijke en afwijkende voorwaarden bij een hypothecair krediet gaat er volgens de Toelichting³² om of de financiering wordt verstrekt overeenkomstig de Gedragscode Hypothecaire Financiering met inbegrip van de daar voorziene bepalingen over de gebruikelijke wijze van berekening van rente en kosten. Erg helder is dit niet; de richtlijn relateert niet aan de voorwaarden van het hypothecaire krediet, maar zondert dat krediet juist van de richtlijnbevestigingen uit. De term 'gebruikelijk' komt bij richtlijn alleen aan de orde bij overige met hypothecair krediet vergelijkbare kredieten.³³ Dit lijkt dus geen juiste implementatie en de gedachte achter het onderscheid in het wetsvoorstel is noch uit de voorgestelde wetstekst noch uit de Toelichting goed te begrijpen.

Het heeft nogal wat consequenties: hypothecair krediet zal veelal dienen om een pand te kopen of een bouw te financieren en dan vrijwel altijd een gelieerd krediet zijn. Bij toepasselijkheid van titel 2a boek 7 BW (derhalve volgens het wetsvoorstel bij niet-gebruikelijke kredietvoorwaarden) heeft de kredietverstrekker dan dus op te komen als 2e partij³⁴ voor verborgen gebreken, zoals onbekende bodemverontreinigingen, e.d.. Was dat nu voorzien? Het uiteenlopen tussen richtlijn en wetsontwerp aangaande dit punt moet dus rechtgetrokken worden en het gekunstelde 'niet-gebruikelijke voorwaarden' voor de toepasselijkheid van de Titel 2 bepalingen kan maar beter daarmee vervallen.

In de markt komen de nodige kredieten voor die worden aangegaan met een zogenaamde positieve/negatieve hypotheekverklaring, al of niet met een notariële volmacht voor hypotheekverstrekking. Deze kredieten kennen dus aanvankelijk geen hypothecaire zekerheidsrechten en zijn meestal ook ingericht met de bedoeling dat die er bij normale afwijking nooit zullen komen.

Een toezegging hypotheek te zullen verstrekken onder later intredende voorwaarden is nog geen zekerheidsrecht. Bijvoorbeeld, tussentijdse insolventie van de beoogde hypotheekverstrekker – juist de situatie met het oog waarop de zekerheid nodig zou zijn – bewerkstelligt dat de verstrekking niet tot stand kan worden gebracht. Een dergelijk krediet is bij aanvang geen hypothecair krediet en zal dus aan de verplichtingen van een consumentenkrediet moeten voldoen. Het is niet de primaire bedoeling, maar de hypothecaire zekerheid kan later tot stand komen, zodat het dan een hypo-

thecair krediet wordt. Dan worden dus de vragen: (i) wat moet met het oog op die mogelijke omzetting de precontractuele informatie bevatten omtrent het eventuele latere hypothecaire aspect? Is het voldoende als het genoemd wordt onder de gevraagde zekerheden in het standaardformulier van Bijlage II? Of moet eventueel in het zogenaamde 'afzonderlijk document' de hypothecaire documentatie worden meegezonden? En, (ii) wat moet er met het op te geven jaarlijks kostenpercentage? Die kent een berekeningswijze³⁵ voor consumentenkrediet en een andere voor hypothecair krediet. Is de eerste hier dan goed of moet er toch nog wat anders? Uitsluitel is dus nodig over welke informatie omtrent de mogelijke latere hypotheekrechten in de precontractuele informatie moet worden opgenomen bij kredieten die in aanvang een consumentenkrediet zijn en welke factoren in dat opzicht te hanteren zijn bij de opgave van het jaarlijks kostenpercentage.

4.2 andere vragen bij voorgeschreven informatie

De precontractuele informatie moet zijn gebaseerd 'op de door de consument kenbaar gemaakte voorkeur en verstrekte informatie'.³⁶ De toelichting merkt op dat dit meebrengt dat de voorkeur van de consument onder meer bepalend is voor 'de elementen van het krediet waarvoor het jaarlijkse kostenpercentage' te berekenen is. Iemand vatte dat laatst samen als: dus we geven offerte zoals gevraagd? Dat is het wel, zij het dat de offerte³⁷ dan niet alleen aansluit bij de uitdrukkelijk door de consument gestelde vraag, maar ook bij wat de door de consument 'verstrekte informatie' meebrengt. Aanwijzingen ervoor dat meer dan dat beoogd wordt heb ik in richtlijn en wetsontwerp niet kunnen vinden.

Dan nog zal het spannend kunnen worden hoe uitgelegd wordt wat het betekent dat de precontractuele informatie niet alleen op de uitdrukkelijk geformuleerde vraag van de consument, maar ook op zijn verstrekte informatie gebaseerd moet zijn. Blijft dit een beperkte uitleg, dan valt eraan te denken dat eens een andere aanbod te geven is, dan alleen zou volgen uit de vraag zoals de consument die letterlijk stelde, omdat zijn verdere informatie daar duidelijk reden toe geeft. Wordt dit echter ver opgerekt dan lijkt het in potentie de verstaande zorgplicht die uit de richtlijn voortvloeit: uitpluizen wat wel eens met de informatie van de consument gepaard zou kunnen gaan. Moet dat met het oog op onvoorzien oordelen achteraf dan weer met allerlei checklists en disclaimers gepaard gaan? Dat kan dan de

29. Vraag die mr A.P.B. Zevenbergen, advocaat te Rotterdam, terecht opwierp.

30. MvT bij 7:61 lid 2 BW en art. II, onderdeel E van het wetsontwerp.

31. Art. 7:58 lid 2 sub a BW en art. 4 lid 1 sub f Wck; zie ook de Toelichting onder het kopje Uitzonderingen waar geen gebruik van is gemaakt, 1e alinea.

32. MvT bij 7:58 lid 2 sub a BW.

33. Zie preambule (14) en art. 2 lid 2 sub a CCD.

34. Art. 15 lid 2 CCD.

35. 1e en 2e zin in definitie nieuw art 1 Bgfo, waarbij bij de 2e zin voor hypothecair krediet een ministeriële regeling het licht moet zien, die bij de consultatie nog niet betrokken was.

36. Art. 5 lid sub g CCD; nieuw art. 4:33 lid 1 en lid 3 WFT; art. 112 lid 2 Bgfo.

37. In deze situatie altijd een uitnodiging tot het doen van een aanbod, overigens.

praktijk stevige hoofdbreken gaan kosten, waarvan de kosten niet bij het wetsontwerp verantwoord zijn.

Richtlijn en wet eisen dat een verbonden goed of dienst in de precontractuele informatie en de overeenkomst vermeld wordt met benaming en contante prijs. Om te weten bij welke overeenkomsten dat geldt, is dus na te gaan of de overeenkomst aan de kenmerken van een gelieerd krediet voldoet. In lijn met de richtlijn³⁸ geeft art. 7:57 lid 5 sub b, ten 2e BW daarover een zuivere cirkelredenering: daar blijkt een afdoende kenmerk te zijn dat de overeenkomst het goed vermeldt. De verplichting een goed te vermelden kan dus voortkomen uit het gegeven dat de vermelding er is. Kredietgevers doen er goed aan alleen onderdeel a en b, ten 1e te volgen: als goed of dienst niet van de kredietaanbieder zelf moet komen én als bij het voorbereiden of aangaan van het krediet geen gebruik is gemaakt van diensten van de leverancier van het goed of de dienst, is er geen gelieerd krediet en behoeft goed of dienst dus geen vermelding. Feitelijk effect is dat de consument waar een goed of dienst vermeld is, het krediet op die grond als gelieerd kan beschouwen en niemand zich er dan meer in hoeft te verdiepen of de vermelding wel terecht gedaan is. Loffelijk streven naar voorkomen van onnodige twistpunten? Wat is dan het geval indien de vermelding niet naar de eisen van de wet gedaan is? Bijvoorbeeld de benaming is opgenomen maar de contante prijs niet, of één van beide is kenbaar onjuist gedaan. Kan dan wel weer betoogd worden dat aan de criteria van onderdeel a en b, ten 1e niet voldaan is en dat er geen gelieerd krediet is? De Toelichting zou helderheid hierin moeten geven.

De in bijlage II van de richtlijn voor sommige precontractuele informatie voorgeschreven tekst: 'betalingen geven geen aanleiding tot directe aflossing van het kapitaal' is volmaakt onbegrijpelijk, niet alleen voor consumenten, maar ook voor de materiedeskundigen, die de consument dit zouden moeten uitleggen. De in aanmerking komende artikelen, nl. 5 lid 5 CCD en nieuw 112 lid 6 Bgfo, schrijven iets heel anders, maar wel iets begrijpelijks voor: een waarschuwing ervoor dat de voorziene termijnbetalingen niet een garantie voor de aflossing van het kredietbedrag geven, tenzij een dergelijke garantie voorzien is.

Bij die artikelen, op hun beurt echter, zit de onduidelijkheid erin in welke gevallen de waarschuwing te geven is. De genoemde artikelen c.q. de toelichting schrijven de waarschuwing voor 'bij een kredietovereenkomst waarbij de betalingen niet tot overeenkomstige aflossing van het totale kredietbedrag leiden, maar ... tot opbouw van kapitaal'. Het eerste – niet tot *overeenkomstige* aflossing – geeft weinig duidelijkheid; de aflostermijn zal vrijwel altijd ook een deel kredietvergoeding omvatten. Wanneer is het dan overeenkomstige aflossing? Dat in plaats van aflossing opbouw van kapitaal plaats zou vinden is in normale termen te begrijpen, maar kapitaal is niet gedefinieerd in de richtlijn en de voorgeschreven tekst in de bijlage³⁹ ('aflossen op het kapitaal') gebruikt de term klaarblijkelijk in een andere dan deze gebruikelijke betekenis. Het is nodig dat de Toelichting bevestigt dat de mystieke tekst uit bijlage II te gelden heeft als de waarschuwing voor niet bestaan van een garantie op aflossing van de krediet som, zodat duidelijkheid over de te geven uitleg bestaat. Nodig is ook dat begrijpelijker uitgewerkt wordt in welke gevallen die waarschuwing te geven is. De term 'kapitaal' zou in de Nederlandse wetgevingsteksten over het consumentenkrediet niet, althans niet zonder defi-

nitie, voor mogen komen en te vervangen zijn door de juiste gedefinieerde termen.⁴⁰

4.3 rente, kosten en provisie

In de precontractuele informatie is de voorgestelde aanrekening van rente en kosten elementair. De huidige Wck kent maxima voor aan consumenten te berekenen rentes.⁴¹ Die worden door de richtlijn alleen geharmoniseerd voorzover het gaat om de vergoeding bij vervroegde aflossing. De richtlijn heeft verder niet tot doel de tarieven te harmoniseren.⁴² Art. 35 Wck en het Besluit Kredietvergoedingen liggen dus niet binnen de scope van de richtlijn en kunnen onveranderd gelden.

De maximering hier te lande werd toegepast op de rente zoals die berekend wordt als de effectieve jaarrente. Voor het eigen begrippenstelsel, ter voorlichting van de consument, voert de richtlijn het zogenaamd jaarlijks kostenpercentage in,⁴³ waarbij het essentiële verschil met de huidige effectieve jaarrente is dat daar ook de kosten van het krediet in meewegen die door anderen dan de kredietgever worden aangerekend.⁴⁴ De richtlijn voert bovendien het begrip de debetrentevoet in, die als rente op jaarbasis vermeld moet worden naast het jaarlijks kostenpercentage en die de plaats van de effectieve jaarrente lijkt in te nemen.⁴⁵

Blijkens de wetstekst zelf is de strekking van de maximering, die hier te lande is ingevoerd, tegen te gaan dat kredietgevers te grote risico's aanvaarden.⁴⁶ In het licht van deze strekking zal deze nationale maximering die immers buiten de scope van de richtlijn valt, dus ook na in werking treden van de richtlijn-begripswijzigingen nog steeds toe te passen zijn op de vergoeding, die de kredietgever aanreket, zonder andermans kosten in aanmerking te nemen. Dat wordt dan feitelijk dus nog steeds de eerdere effectieve jaarrente, na de implementatie de debetrentevoet. Het naar verluid bestaande voornemen ter departemente om de maximering aan te passen, zodat die op het nieuwe jaarlijks kostenpercentage toegepast kan worden, is niet door de richtlijn gevraagd, wordt evenmin geveerd door gebleken tekortkomingen in de huidige werking van de maximering en is omstandig.

Een van de componenten voor het te vermelden jaarlijks kostenpercentage is de provisie te betalen door consument

38. Art. 3 sub n (ii) CCD.

39. Evenals in art. 10 lid 1 sub i CCD, zo overgenomen in art. 7:61 lid 2 sub j en k BW.

40. Zie bijv. hierna onder 5.3 en voetnoot 102.

41. Art. 35 Wck uitgewerkt in het Besluit Kredietvergoedingen.

42. Zie preambule (17).

43. Art. 19 CCD.

44. Zie preambule (20); bijlage I bij de CCD (= nieuwe bijlage A bij Bgfo); art. 7:70 BW. Overigens een verschil dat hier te lande zelden tot een andere opgave leidt, omdat hier geen andere kosten aan een consumptief krediet verbonden plagen te zijn. In lijn met de richtlijn – zie o.m. de preambules (5), (6) en (7) – is het belang daardoor het grootst voor de internationalisering van de kredietverlening.

45. De MvT bij 7:57 lid 1 sub k BW meldt dat de debetrentevoet op te geven is als effectieve rente, waarbij dus de gedurende de looptijd van het krediet verschuldigde rente is meegerekend: het 'rente op rente effect'. Overigens, met het merkwaardige gevolg dat nergens meer gevraagd wordt de consument in te lichten over de nominale rente.

46. Art. 35 lid 1 Wck.

aan de bemiddelaar.⁴⁷ Op dit moment is deze provisie-routering hier te lande voor het gewone consumentenkrediet⁴⁸ nog verboden⁴⁹ en krijgt de bemiddelaar een eventuele provisie dus van de kredietgever. De AFM schijnt per brief aan het departement voorgesteld te hebben dit verbod op te heffen. Gezien het voornemen in dit stadium uitsluitend de implementatie van de richtlijn zelf door te voeren, is terecht besloten dat het voorstel in ieder geval niet nu in het ontwerp aan het bod komt. Het ligt voor de hand dat het alsnog ter discussie komt bij de aangekondigde herziening, waarbij het dan resterende stuk Wck wordt geïncorporeerd in de Wft.

Van belang is dan voor ogen te houden het effect van de hypothese voor de berekening van het nieuwe jaarlijks kostenpercentage dat voorschrijft dat voor kredieten zonder aflossingschema, de veronderstelling voor de berekening is een looptijd van twaalf maanden en gelijke maandelijkse aflossingstermijnen.⁵⁰

Toestaan van zo'n nieuwe routing van provisie, laat daardoor langer lopende kredieten er onevenredig duur uitzien, aangezien de provisie niet over een langere termijn toegedeeld mag worden, terwijl de wijziging alleen is dat de provisie niet van de aanbieder maar van de consument komt. Dat heeft bijvoorbeeld het merkwaaardige effect dat 'directe' kredietaanbieders er onevenredig gunstig komen uit te zien bij vergelijking op basis van de jaarlijks kostenpercentages; aan hun product komt immers geen provisie te pas; zij versleutelen de functies die elders de kredietbemiddelaars vervullen in de eigen bedrijfskosten die via de kredietvergoeding aan de consument in rekening zullen worden gebracht. Gevolg is dat zij die in een plaatje presenteren, waarin deze kosten feitelijk wel over een langere looptijd uitgesmeerd worden, aangezien de debetrentevoet gewoon op jaarbasis wordt berekend zonder de kosten die bij de functie van de bemiddelaar behoren in een periode van één jaar te accumuleren. Anders dan het doel is van de richtlijn, neemt door dat mechanisme de vergelijkbaarheid van aanbiedingen bij het jaarlijks kostenpercentage dus juist af op het moment dat het verbod op de directe provisiebetaling wordt afgeschaft zoals de AFM voorstelt. Het beeld gaat er dan ten onrechte voor krediet via een kredietbemiddelaar ongunstiger uitzien.

4.4 informatie en toelichting buiten het formulier

Desgevraagd heeft de consument recht op kosteloze toezending van de concept overeenkomst.⁵¹ Het voorschrift is gesteld in het kader van een kredietaanvraag, zodat de verplichting in dat licht te lezen is. Het zou onnodig ver gaan de verstrekking te moeten doen zonder dat van een kredietaanvraag sprake is. De tekst van de richtlijn brengt dat verband helderder aan door te bepalen:⁵² 'Op verzoek wordt ..., behalve de 'Europese standaardinformatie inzake consumentenkrediet', een kosteloos exemplaar van de ontwerp-kredietovereenkomst verstrekt.' Daarmee is de bedoeling helder dat het concept verstrekt wordt in de situatie dat er een kredietaanvraag gedaan is, waarvoor deze 'ESIC' immers verstrekt wordt. De verplichting speelt dus alleen in het kader van een door de consument ingediende aanvraag voor een krediet. Beter als ook de Nederlandse wetstekst dat verband laat zien.

Merk op dat het toegestaan is informatie die van betekenis is voor de voorwaarden van het krediet, maar die niet door de ESIC uitgevraagd wordt, in een extra document op te nemen⁵³. De Toelichting tekent aan dat dit ook de vorm van algemene voorwaarden mag aannemen. Die moet dan echter

wel met de precontractuele informatie verstrekt zijn. Verwijzing volstaat niet. Verwarrend is de formulering in de Toelichting bij art. 7:59 en 60 BW⁵⁴ dat de consument gebondenheid af kan wijzen van een voorwaarde die niet in de precontractuele informatie opgenomen was. Uit de verdere toelichting volgt echter dat vernietiging of ontbinding nodig is en dat de overeenkomst dus in beginsel wel in volle omvang bindt.⁵⁵

De informatie in de voorgeschreven formulieren moet voorts passend toegelicht worden. De richtlijn zegt: zondig.⁵⁶ Onduidelijk blijft of al of niet geoordeeld kan worden dat toelichting in bepaalde situaties niet nodig is. De richtlijn schrijft een paar onderwerpen voor deze toelichting voor en laat het aan de lidstaten aan de passendheid van de toelichting zekere nadere eisen te stellen.⁵⁷ Het wetsontwerp⁵⁸ geeft echter geen nadere eisen maar vraagt om een passende toelichting en noemt dezelfde onderwerpen. Daarmee laat de wetgever het dus als een soort van blanketnorm. Dat kan blijken te betekenen, als in het gedragstoezicht⁵⁹ en in rechterlijke oordelen⁶⁰ wordt getoetst op de passendheid van een toelichting in concrete omstandigheden, dat feitelijk nadere eisen worden gesteld terwijl de invulling niet in de wet stond. Als dat zodoende betekent dat ze alleen als toets achteraf ingevuld worden, lijkt dat een lastenverzwaring voor het bedrijfsleven bij de implementatie mee te brengen die nu niet bij het wetsontwerp verantwoord is. Het roept het risico op dat nu, in het zicht van de implementatiedatum van 12 juni, afgaande op wat wel bekend is, te goeder trouw een keuze voor de inrichting gemaakt wordt, die bij latere invulling niet juist zou blijken te zijn.

Aangezien er geen eisen gesteld worden aan vorm/medium voor deze toelichting, is het klaarblijkelijk in ieder geval wel aan de kredietbemiddelaar of -aanbieder overgelaten te kiezen voor vorm/medium zolang die in de betrokken situatie als passend gezien kan worden. Het zou prettig zijn als de Toelichting dat buiten twijfel stelt. Op het departement schijnt wel gedacht te zijn dat deze toelichting slechts mondeling kan zijn. De richtlijn⁶¹ vraagt om een 'persoonlijke

47. Art 19 CCD; 7:72 lid 2 en lid 3 BW.

48. Anders voor hypothecair en effectenkrediet, zie MvT bij 7:72 lid 2 BW verwijzend naar 4:74 Wft jo 152 Bgfo.

49. Art. 4:74 Wft.

50. Zie onder II sub d van Bijlage I CCD = nieuw bijlage A bij Bgfo.

51. Nieuw art 112 lid 5 en 112a lid 4 Bgfo.

52. Art. 5 lid 4 en 6 lid 6 CCD.

53. In navolging van preambule (30); MvT bij 7:61 BW en art. II, onderdeel E (art. 33 Wck).

54. Zie de voorlaatste alinea daar.

55. De MvT bij 7:61 BW, laatste alinea maakt melding van vernietiging ex art. 3:40 lid 2 BW, tekortkoming, schadevergoeding en/of ontbinding onder 6:74 en 265 BW.

56. Zie preambule (27) en art. 5 lid 6 CCD.

57. Art. 5 lid 6 CCD te lezen i.v.m. preambule (27).

58. Art. 7:60 lid 1 BW; nieuw art. 4:33 lid 1 Wft jo 112 lid 7 Bgfo.

59. Door de AFM via het bestuursrecht, aldus de MvT onder 3. Wijze van implementatie.

60. Art. 7:60 lid 3 BW duidt niet geven, op de voorgeschreven wijze, van de informatie, waar de passende toelichting onderdeel van is, als een oneerlijke handelspraktijk in de zin van art. 6:193b BW.

61. Preambule (27).

toelichting' en uit de omschrijving valt niet af te leiden dat zulks bedoeld is als een beperking op het medium. Dat sluit dus niet uit dat de toelichting ook via een chatbox, mail of schriftelijk kan verlopen. Zelfs valt niet uit te sluiten dat er ook producttoepassing denkbaar is, bijvoorbeeld met een geleide vraagstelling voor consumenten, waarbij de toelichting voor bepaalde consumenten hetzelfde zal kunnen zijn. 'Persoonlijk' sluit zodoende niet onder alle omstandigheden een mate van standaardisering uit. Ingeval dat wel de bedoeling zou zijn, had daar een uitvoeriger behandeling van verwacht mogen worden: verplichte mondelinge toelichting sluit immers uit dat kredietproducten op de markt gezet worden zoals dat nu ook vaak standaard eraan toe gaat.

4.5 tijdigheid van de informatie

Na al deze uitwijdingen over de inhoud van de precontractuele informatie, nog een opmerking over het voorschrift dat deze 'geruime tijd' voor het aangaan van het krediet verschaft moet zijn.⁶² Wat voldoende is voor deze tijdsspanne moet volgens de Toelichting⁶³ van geval tot geval bekeken worden, waarbij enkele minuten zelden voldoende en enkele dagen vrijwel altijd voldoende zal zijn. De consument moet hierin voldoende tijd hebben om de aanbieding te doorgronden en, indien hij dat wenst, te vergelijken met andere aanbiedingen.⁶⁴ Dat geeft nog steeds weinig houvast en eerder in de consultatie heeft het departement wel aangegeven dat in ieder geval niet uit te sluiten is dat er situaties zijn, waarin verschaffen van de informatie en aangaan van het krediet toch nog in hetzelfde adviesgesprek plaats heeft. Echt begrijpelijk is niet waarom 'geruime tijd' in de richtlijn is komen te (of: blijven) staan. Wanneer de overeenkomst 'op afstand' gesloten wordt en de precontractuele informatie niet geruime tijd tevoren verstrekt kon zijn, is immers afdoende dat die bij het sluiten meteen verstrekt wordt.⁶⁵ Waar van toepassing, gaat dan pas de – hierna verder te bespreken – bedenktijd lopen. Dat betekent toch immers dat de consument zijn mening, of het aangeboden krediet aan zijn behoeften en financiële situatie beantwoordt, vormt in de veertien dagen bedenktijd die daarop volgen? Waarom zou bij een overeenkomst die niet 'op afstand' gesloten wordt, of sterker: de overeenkomst 'op afstand' waarbij de precontractuele informatie desalniettemin wel voor het aangaan van het krediet gegeven kon worden, die veertien dagen niet genoeg zijn?

Dit is een pure inconsistentie van de richtlijn, die het beste op te lossen valt door aan de eis van 'geruime tijd' eenvoudig geen achteraf te beoordelen inhoud te geven.⁶⁶ De passage in de Toelichting is vanzelfsprekend opgenomen om tegemoet te komen aan de vragen die in de consultatie zijn gesteld, maar geeft geen duidelijke lijn. Bij gebreke daaraan dreigen onnodige geschilpunten te ontstaan. De meeste duidelijkheid bestaat als de Toelichting de 'geruime tijd' alsnog tot dode letter verklaart en de bedenktijd, eventueel zoals die verlaat ingaat omdat de vereiste informatie niet eerder compleet was, altijd als enige de tijdsspanne geeft die de consument dwingend gekregen moet hebben. Waar geen bedenktijd bestaat, staat opzegging of vervroegde aflossing ter beschikking. Iets anders creëert ten koste van de belangen van partijen stukjes lawyer's paradise. Het valt op dat in de Wft dit – in tegenstelling tot de bijbehorende Toelichting⁶⁷ en dus kennelijk onbedoeld – al gebeurt doordat daar de 'geruime tijd' niet is opgenomen en alleen verschaffen voorafgaand aan de totstandkoming wordt voorgeschre-

ven tenzij in de gevallen waarin Bgfo verschaffen na de totstandkoming toestaat.⁶⁸

5. Herroeping binnen de bedenktijd

5.1 inroepbaarheid bedenktijd

Is het krediet aangegaan, dan gaat de termijn voor herroeping lopen, die al bekend was voor krediet 'op afstand' aangegaan⁶⁹, maar die nu voor alle consumentenkredieten onder het hoofdregime⁷⁰ gaat gelden ongeacht de wijze van afsluiten. De herroeping onder het consumentenkrediet sluit de mogelijkheid tot herroepen met gebruikmaken van de andere mogelijkheden uit het gemeenschapsrecht uit.⁷¹ De afwikkeling van de herroeping volgt dan noodzakelijkerwijs de door de richtlijn voor het consumentenkrediet voorgeschreven afwikkeling.⁷²

De bedenktijd loopt in principe gedurende veertien dagen na het aangaan van de kredietovereenkomst. Zoals we hiervoor⁷³ al zagen, begint die termijn echter heel laat pas te lopen indien niet alle voorgeschreven informatie verschaft is en wel dusdanig dat de consument veertien dagen overhoudt nadat het overzicht voor zijn afwegingen compleet is geworden. Dat kan bij enige onopmerkzaamheid ten aanzien van de verschaft informatie dus ook jaren later worden. Een bijzondere termijn bij ontbreken hebben van informatie, zoals art. 7:46d lid 1 BW kent bij de overeenkomsten 'op afstand', is namelijk niet voorzien. Dit kwalificeert voor het checklistje van advocaten die voor een consument opkomen. Een correctiefactor bij ongerechtvaardigd inroepen kent de richtlijn niet en zou dus, voorzover al verenigbaar met de uitleg van de richtlijn door de Europese rechter, uit het toepasselijke vermogensrecht moeten komen. Een correctiemogelijkheid lijkt toch wel nodig, bijvoorbeeld ingeval de herroeping zeer laat gedaan wordt en de mankerende informatie kennelijk geen belang had voor de afweging van de betrokken consument, e.d. Binnen ons vermogensrecht kwalificeert het laatste zinsdeel van art. 6:265 lid 1 BW in ieder geval niet. Daar gaat het er immers om dat ontbinding niet door de tekortkoming gerechtvaardigd kan worden. En hier gaat het om de vrije afweging voor de consument zich te bedenken, zoals die ook in art. 7:46d lid 1 en 48c lid 2 BW voorzien is, die geen enkele rechtvaardiging behoeft. In het verstgaande geval zou het op misbruik van bevoegdheid⁷⁴ af kunnen stuiten. Volledig ontbreken van belang zal in dit soort situaties nu echter ook weer niet makkelijk voorkomen en dan lijkt alleen mogelijk dat het beroep op de herroeping

62. Art. 5 lid en 6 lid 1 CCD; art 7:60 lid 1 BW.

63. MvT bij nieuw 4:33 lid 1 Wft.

64. Aldus MvT bij 7:59 en 60 BW.

65. Art. 5 lid 7 en 6 lid 7 CCD.

66. Gebeurt dat wel dan geldt het opgemerkte hiervoor in voetnoot 59 en 60.

67. MvT onderdeel E.

68. Nieuw art. 4:33 leden 1 en 2 Wft.

69. Art. 7:46a sub d jo 46d lid 1 BW; art. 4:28 Wft.

70. Niet voor de kortdurende roodstandfaciliteiten, zie 14 en 15 lid 1 CCD en MvT algemeen onder Wck, noch voor effectenkrediet, zie art. 7:66 lid 7 BW met toelichting en 4:28 Wft.

71. Art. 14 lid 5 CCD; art. 7:66 lid 6 BW.

72. Waarover hierna in 5.3.

73. Zie hiervoor onder 4.1.

74. Bij ontbreken van ieder belang, art. 3:13 BW.

onder omstandigheden in strijd met de redelijkheid en billijkheid komt.⁷⁵ Een uiteenzetting van de visie van de wetgever hierop in de toelichting bij het wetsontwerp lijkt me aangewezen.

Wat het betekent dat de kennisgeving van de herroeping in lijn met de door de kredietgever ingevolge art. 61 lid 2, onderdeel q BW verstrekte informatie is te doen,⁷⁶ blijft duister. In navolging van de richtlijn⁷⁷ wordt in dat onderdeel namelijk gevraagd op te geven wat de voorwaarden zijn voor de consument om binnen de bedenktijd tot ontbinding over te gaan. Dat geeft merkwaardigerwijs de indruk dat de kredietaanbieder voorwaarden kan stellen. Gezien het dwingende karakter van het toegekende recht op herroeping⁷⁸, bestaat daar geen ruimte voor. De richtlijn is hierin niet consistent en verstandig is eenvoudig de wettelijke gang van zaken omtrent de berichtgeving over te nemen en de schijnbaar gegeven beleidsvrijheid om voorwaarden te stellen niet te gebruiken.

5.2 herroeping bij nevendiensten

De richtlijn schrijft voor dat bij herroeping onder het krediet de consument evenmin langer aan de nevendienst gebonden is.⁷⁹ In titel 2A krijgt dat zelfs de toevoeging 'van rechtswege'.⁸⁰ Een kennisgeving aan de verlener van de nevendiensten zou daar dan dus niet voor vereist zijn.

Duidelijk lijkt dat het uitgangspunt van de redenering was dat de nevendienst een verplichte dienst bij de kredietgever zelf was en dat daaraan de door de kredietgever verplicht gestelde nevendienst bij een derde zonder meer opgehangen is. Wat dat voor effecten krijgt door naast elkaar lopende rechtsverhoudingen is bij het opstellen van de richtlijn onvoldoende doorgedacht. Moeilijk ook, omdat de richtlijn immers niet het commune overeenkomstenrecht wil wijzigen en doordenken aan de hand van de rechtstelsels van alle lidstaten een hele exercitie wordt. Het gevolg is wel dat het dooreenlopen van rechtsverhoudingen - net zo goed bij het zogenaamde gelieerde krediet overigens - de consument niet bepaald een heldere positie biedt. Dat hangt er ook mee samen dat herroeping zowel onder het krediet als onder de leveringsovereenkomst voor kan komen, wat de laatste betreft bijvoorbeeld ingeval die 'op afstand'⁸¹ aangegaan is.

Ik noem een paar van de denkbare complicaties.

Ingeval de nevendiensten door een derde geleverd worden en de kennisgeving van de herroeping wordt tijdig aan de kredietgever gericht dan ontbindt niet alleen het krediet, maar ook de overeenkomst omtrent de nevendiensten zonder dat daarvoor een kennisgeving aan de leverancier vereist is. Is de verzwegen veronderstelling dan dat de kredietgever moet inregelen dat de derde daar bericht van krijgt? Dat wordt wel vreemd als de kredietgever de partij niet heeft mogen voorschrijven, die de nevendiensten levert. In Nederland bestaat immers een, onder de richtlijn nog steeds toegestane,⁸² beperking erop wat de kredietgever aan nevendiensten aan het krediet mag verbinden,⁸³ waarop met de implementatie van de nieuwe regels geen wijziging voorzien is. Die brengt bijvoorbeeld mee dat een kredietgever met verzekeringen geen koppelverkoop mag doen en daarom niet een specifieke polis voor mag schrijven, maar generiek voor moet schrijven aan welke eisen een - naar keuze te sluiten - polis moet voldoen.

Het zou dus wat vreemd worden als de kredietgever iets moet regelen met deze door de kredietnemer uitgezochte partij.

Merkwaardig is dat de Toelichting daarover nu opmerkt⁸⁴ dat de leverancier van de nevendienst de ontbinding toe moet staan. Indien, zoals art. 7:66 lid 5 BW toevoegt aan de richtlijn-bepaling, de werking van rechtswege is, suggereert 'toestaan' een niet bestaande ruimte van toedoen. Die is er bij werking van rechtswege niet. De Toelichting spreekt over het gekozen juridisch instrumentarium de wetstekst dus tegen, terwijl niet gegeven is op basis waarvan de werking 'van rechtswege' de noodzakelijkerwijs juiste implementatie van de richtlijn is. Deze werking van rechtswege voegt de wet niet ook toe aan de vergelijkbare bepaling omtrent gelieerde kredieten, maar de Toelichting dicht die wel weer aan de werking ervan toe.⁸⁵ Bij de overeenkomsten 'op afstand' werd in dergelijke verhoudingen alleen het recht toegekend ook de financiering te ontbinden, waar dus geen werking van rechtswege aan verbonden werd en kennelijk wel een bericht aan de financier vereist is.⁸⁶

De Toelichting⁸⁷ geeft er het voorbeeld bij dat het zo kan zijn dat bij de eis van een arbeidsongeschiktheidsdekking de kredietnemer al over dekking beschikt en die dus niet meer behoeft af te sluiten. Moet die leverancier er dan van op de hoogte zijn dat zijn dienst als nevendienst geldt bij een krediet? En hoezo, zou die zich dit moeten laten welgevallen? Een dienst aanbieden, die vanwege een krediet weg kan vallen alleen omdat de kredietgever een dergelijke verzekering voorschrijft, vergt een andere calculatie voor de vereiste marge dan een verzekering die op de normale wijze tot afwikkeling gaat komen. Dat een ander deze dekking voorschrijft als voorwaarde bij een krediet kan toch nauwelijks rechtvaardigen dat de verzekeraar toe moet staan dat bij herroepen onder het krediet de verzekeringsdekking ontbonden blijft?

Meest voor de hand ligt de oplossing dat een dergelijke overeenkomst die vereist is als een krediet-voorwaarde, weliswaar aan de voorwaarde van de kredietgever onder het gelieerde krediet voldoet, maar daardoor nog niet in de zin van de richtlijn aan het krediet verbonden raakt. Dat laatste zou dan alleen gelden voor overeenkomsten die met medeweten van de betrokken leverancier zijn aangegaan met het oog op de kredietovereenkomst.

Deze verhouding is een onderdeel dat in de richtlijn niet goed doorgedacht is en het voorschrift omtrent de doorwerking van de herroeping hangt volkomen in de lucht. Hier moet de Toelichting dus een uiteenzetting over geven en wellicht zijn voorzieningen in het vermogensrecht te treffen.

75. Art. 6:2 BW.

76. Art. 7:66 lid 2 BW.

77. Art. 10 lid 1 sub q en bijlage II onder 5 CCD; 7:61 lid 2 sub q BW; zonder instructie herhaald in MvT bij 7:66 lid 2 BW.

78. Art 22 jo. 14 lid 1 CCD.

79. Art. 14 lid 4 CCD.

80. Art. 7:66 lid 5 BW.

81. Art. 7:46d BW.

82. Zie preambule (22) en MvT bij 7:57 lid 1 sub g, k, n BW.

83. Art. 33 sub b Wck; MvT bij 7:57 lid 2 noteert dat dit verbod door de richtlijn niet geraakt wordt.

84. MvT bij art. 7:66 lid 5.

85. Art. 7:67 lid 1 BW met MvT.

86. Zie art. 7:46e lid 2 BW.

87. MvT bij 7:57 lid 1 sub g, k, n BW.

5.3 gevolg van de herroeping

Onder de voorgeschreven⁸⁸ vermeldingen in de kredietovereenkomst omtrent ontbinding binnen de termijn van herroeping valt de verplichting het uitgeleende als voorzien in art. 7:66 lid 3 BW terug te betalen vermeerderd met de contractuele rente onder opgave van het met die rente corresponderende bedrag per dag.

Geen punt voor een lening met een vast bedrag. Anders dan bij het jaarlijks kostenpercentage, zijn geen hypothesen van toepassing voor de berekening ingeval er een krediet is met opnamemogelijkheden tot een limiet. Komen wellicht dezelfde hypothesen te gelden als in bijlage I van de richtlijn maar dan toegepast op alleen de contractuele debetrentevoet? Het staat nergens. Een lacune in de richtlijn.

Verder: ingeval bijvoorbeeld het ontbreken van informatie pas laat duidelijk wordt, kan aflopen van de bedenkttermijn heel laat vallen⁸⁹, eventueel dus ook pas na een wijziging van de debetrentevoet. Het in de overeenkomst opgegeven bedrag van de rente per dag strookt dan niet meer met de inmiddels geldende contractuele rente. De wet schrijft in navolging van de richtlijn voor dat de lopende rente op het terug te betalen kapitaal⁹⁰ vergoed moet worden bij de terugbetaling na herroeping en dat die te berekenen is aan de hand van de overeengekomen debetrente⁹¹. Dat zal dus eventueel ook een gewijzigde rente zijn, aangezien die krachtens de overeenkomst van toepassing is. De inmiddels achterhaalde opgave van het dagrentebedrag valt dan onder de noemer dat alle gegevens op te sommen in de standaardinformatie en de overeenkomst zien op het verloop zoals die bij het aangaan beoogd is en door de feiten achterhaald kunnen zijn.

Dat in weerwil van het verbod⁹² bij herroeping andere kosten dan aan een overheidsorgaan betaald aan te rekenen, toch onder omstandigheden een vergoeding uit het vermogensrecht kan zijn toegelaten als in Messner/Krüger⁹³, lijkt bij een krediet vrijwel uitgesloten: de kredietvergoeding, die krachtens de richtlijn te voldoen is over de volle periode waarin het krediet feitelijk genoten is, is immers bij uitstek de, overeengekomen, vergoeding voor de met het gebruik van het krediet samenhangende verrijking van de herroepende consument.

Is een krediet aangegaan en maakt de consument binnen de bedenkttermijn gebruik van het recht deze te herroepen, dan voorziet de richtlijn erin dat binnen een maand de krediet-som terug te betalen is met de overeengekomen rente berekend tot de dag van terugbetalen. De herroeping krijgt dus in haar gevolgen geen terugwerkende kracht, er is geen soort van ontbinding voor het geheel. Behoren bij het krediet de hiervoor besproken zogenaamde nevendiensten, dan bepaalt de wet in letterlijke navolging van de richtlijn, dat de consument bij herroeping van het krediet ook niet 'langer' aan de nevendienst gebonden is.⁹⁴ Het staat nergens uitgelegd, maar de bewoording duidt erop dat de eerdere binding dus wel in stand blijft en dat in lijn met de gevolgen van de herroeping voor het krediet zelf⁹⁵, deze voor de nevendiensten evenmin tot ontbinding voor het geheel leidt. Dat brengt dan mee dat, voorzover dat tot de nevendiensten behoorde, premies voor een dekking tot aan de herroeping verschuldigd blijven, kosten van betaaldiensten tot het moment van de herroeping niet in een ongedaanmaking begrepen worden, etc.

Bij het gelieerde krediet is dat echter wel de uitleg die de Toelichting lijkt te geven: 'voorzover zij reeds is nageko-

men, ontstaat er een verplichting tot ongedaanmaking van de reeds ontvangen prestaties'.⁹⁶ Reden waarom deze uitleg aan de herroeping bij een leveringsovereenkomst doorwerkend naar een gelieerd krediet wel gegeven wordt en niet bij herroeping van een krediet doorwerkend naar de bijbehorende nevendiensten, kan ik niet vinden. De uitleg lijkt ook in strijd met de richtlijn, die immers voor beide situaties ervan spreekt dat met de herroeping de consument ook niet langer aan de overeenkomst omtrent nevendiensten, c.q. aan het gelieerde krediet gebonden is. Voor beide situaties houdt de binding dus bij een effectieve herroeping op, maar is het voorafgaand verbindend. Het systeem van de richtlijn wijst in het Nederlands vermogensrecht op aansluiting bij gedeeltelijke ontbinding, te weten: voor de toekomst en dat is ook praktisch. Volledige ontbinding lijkt niet verenigbaar met de letter van de richtlijn.

De Toelichting zou in die zin aan te passen zijn en daarbij kan tevens duidelijk gemaakt dat er in dit opzicht geen verschil tussen de situatie bij nevendiensten en gelieerd krediet is.

6. Overig afwickelen krediet

6.1 aflossing

De consument krijgt het recht te allen tijde tot gehele of gedeeltelijke aflossing van het krediet over te gaan en krijgt dan een evenredige verlaging van de kredietkosten. De op dit moment bestaande staffel⁹⁷ voor wat daarbij maximaal aan kosten door de kredietgever aangerekend mag worden, wordt vervangen door wat er technisch uitziet als een tweetrapsraket: een – al in de precontractuele informatie en in overeenkomst vastgelegde⁹⁸ – wijze van berekenen van een billijke en objectief gegronde vergoeding van kosten moet bepaald zijn en de uitkomst van die berekening wordt zonnig afgetopt aan de hand van een nieuwe staffel van maximaal aan te rekenen vergoedingen.⁹⁹ De wijze van berekenen moet zodanig zijn dat niet alleen de kosten, die de kredietgever heeft als gevolg van de vervroeging van de aflossing in aanmerking worden genomen, maar ook besparingen bij de kredietgever die daar het gevolg van zijn.¹⁰⁰ Van beide berekeningen – de verlaging van de kredietkosten voor de consument en de vergoeding van kosten voor de kredietgever – zullen in alle redelijkheid meer toerekenin-

88. Art. 10 lid 1 sub p jo 14 lid 3 sub b CCD; 7:61 lid 2 sub q jo 7:66 BW.

89. Art. 14 lid 1 sub b CCD en 7:66 lid 1 sub b BW.

90. Zie over het gestoethaspel met de term kapitaal hiervoor onder 4.3 en hierna voetnoot 102.

91. Art. 14 lid 3 sub b CCD en 7:66 lid 3 BW.

92. Art. 14 lid 3 sub b CCD; art. 7:66 lid 4 BW.

93. HvJ 03.09.2001, Messner v. Krüger, zaak C-489/07, *Pb* C22,26.01.2008.

94. Art. 14 lid 4 CCD; 7:66 lid 3 BW.

95. Art. 7:66 lid 3 BW.

96. MvT bij art. 7:67 BW verwijzend naar de art. 6:269 en 271 BW.

97. Art. 13 Besluit Kredietvergoedingen.

98. Art. 7:60 en 7:61 lid 1 sub s BW.

99. Art 5 lid 1 sub p en 10 lid 1 sub r CCD; art 7:68 lid 2 BW. De abusievelijke omkering van de percentages uit de richtlijn in het wetsontwerp wordt hersteld bij Nota van Wijziging.

100. Preambule (39); MvT bij 7:68 lid 2 BW.

gen verdedigbaar zijn. Wat de juiste berekening is kan dus een onuitputtelijke bron van disputtes worden. Dat is hanteerbaar te houden indien het uitgangspunt bijvoorbeeld zou zijn dat de berekeningswijzen slechts marginaal getoetst worden, zodat de berekeningswijze opgenomen in de pre-contractuele informatie, mits transparant e.d., voor partijen bindend wordt krachtens hun overeenkomst. Dan kunnen daar in principe niet achteraf geschillen over opgeworpen worden en worden partijen niet op extra kosten gejaagd. Gezien de verplichte aftopping stellen de aan te rekenen kosten weinig voor tenzij eventueel bij kredieten boven € 75.000, waar geen maximering geldt.¹⁰¹

Het is gewenst dat de Toelichting aangeeft hoe er duidelijkheid over verkregen kan worden welke kostenaanrekening met dit voorschrift verenigbaar is.

Ingeval de consument bij een krediet met een vaste looptijd aflost op het kredietbedrag¹⁰², heeft hij gratis en op elk ogenblik aanspraak op een aflossingstabel met bepaalde voorgeschreven gegevens. Van de verwoording gaat de suggestie uit dat er meer situaties zijn waarin die aanspraak bestaat, terwijl dat per saldo niet zo lijkt te zijn. Lid 4 van art. 7:61 kan eenvoudig vervallen.

Over wat het betekent dat 'elk ogenblik' om de tabel gevraagd kan worden,¹⁰³ wordt de praktijk in het ongewisse gelaten. De bedoeling moet wel zijn dat de kredietgever er zorg voor draagt dat de consument de vraag iedere dag kwijt kan en dat de kredietgever binnen een redelijke termijn – passend bij het soort van krediet – de tabel verstrekt. Bij een korte looptijd zal dat sneller beschikbaar moeten zijn, zou ik verwachten, dan bij een langere duur met bijvoorbeeld maandelijks aflossingstermijnen. Het zal er immers om gaan dat de consument op basis van de tabel in staat is zijn gedrag verder in te richten. Maar geen enkel houvast is hieromtrent beschikbaar gemaakt nog en dat zou de Toelichting toch wel behoren te doen.

Van een aanzienlijke overschrijding van de limiet heeft de kredietgever de consument binnen een maand op de hoogte te stellen onder verstrekken van bepaalde voorgeschreven informatie.¹⁰⁴ De Toelichting zou moeten aangeven wat er de maatstaf voor is of de overschrijding al of niet aanzienlijk is. Verder is er uitleg over nodig of dit voorschrift van lid 2 alleen geldt in de situatie van lid 1 – geoorloofde debetstand bij het openen van een rekening overeengekomen – of bij iedere aanzienlijke overschrijding.

6.2 wijziging rente of kosten

Wijziging van debetrente of kosten, indien de mogelijkheid daartoe overeengekomen is, is te voren aan de consument bekend te maken. Welke ruimte de richtlijn/ontwerpwetgeving laat voor de verplichte vooraankondiging aan de consumenten over een wijziging van de debetrente? De voorschriften¹⁰⁵ geven de volgende elementen:

1. de consument wordt in kennis gesteld;
2. op papier of een andere duurzame drager voordat de wijziging van de debetrente van kracht wordt;
3. met vermelding van het bedrag van de na in werking treden te verrichten betalingen; en van eventuele bijzonderheden omtrent wijziging in aantal en frequentie van de betalingen.

Het 1e element maakt al dat een kredietgever niet kan verantwoordt dat hij heeft gedaan wat op zijn weg ligt om de consument te informeren als niet enig bericht naar de consument gestuurd is. Alleen vooraf overeengekomen dat er

een kanaal is, bijvoorbeeld de website van de kredietgever, waarop de mogelijkheid gegeven wordt om van wijzigingen kennis te nemen zonder over de wijziging bericht te sturen strookt net niet met in kennis stellen.¹⁰⁶

Onder het 2e element is ook genoeg een e-mail gericht aan het adres, dat de consument daarvoor bij de kredietgever heeft opgegeven. Dat mag zelfs een mail zijn met een algemene aankondiging van de debetrente-wijziging, als die dan maar een directe link geeft naar de plaats, waar de voorgeschreven op deze consument betrekking hebbende informatie staat én waar die informatie raadpleegbaar/downloadbaar blijft.

Het 3e element betekent dat de informatie niet langs te grove lijnen gegeven kan worden; het opgegeven te betalen bedrag moet voor iedere consument kloppen. Genereren per product voorzover consumenten daarin dezelfde aflossingsbedragen hebben, lijkt dus de verst haalbare afwijking van individueel opgeven.

In zo'n opgave is verplicht te vermelden het nieuwe termijnbedrag en bijzonderheden betreffende een eventuele wijziging in aantal of frequentie van de betalingen.¹⁰⁷ Bij een aflopend krediet is dat makkelijk te doen. Bij een doorlopend krediet valt het opnamepatroon van de consument niet in te calculeren en afgezien daarvan zal er niet automatisch een wijziging van de periodieke betaling zijn. Betekent dat nu, dat in de aankondiging alleen opgenomen wordt wat dan ook daadwerkelijk bekend is? Of moeten ook hier weer hypotheses gebruikt worden? Een verwijzing daarvoor is nergens voorzien. Het ontbreken van de berekeningswijze voor doorlopend krediet is een lacune in richtlijn en, als gevolg daarvan, in de ontwerpen.

6.3 overdracht kredieten

Het overnemen van de bepaling¹⁰⁸ dat bij overdracht van het krediet – onder meer van belang bij securitisatie - de verweermiddelen beschikbaar blijven, lijkt geen wijziging in ons vermogensrecht buiten het gegeven dat met consumenten niet afwijkend overeengekomen kan worden. Is het dan niet zuiverder om alleen het dwingendrechtelijke karakter vast te leggen? Nu roepen we onvermijdelijk de vraag op of in andere gevallen bij contractoverdracht dan wel rechten zouden veranderen en het antwoord is: nee, alleen met medewerking van de betrokken contractspartij kan dat. Die medewerking kan wel tevoren al gegeven zijn, bijvoorbeeld in principe ook in het bedingen van toepasselijkheid van algemene voorwaarden. Jegens consumenten zou dat laatste ook nu moeilijk door de hindernissen van afdeling 3 boek 6 BW

101. Art. 7:68 lid 2 BW.

102. Art. 7:61 lid 2 sub j BW gebruikt hier in navolging van art 10 lid 1 sub i CCD de term kapitaal, die niet gedefinieerd is. Het gaat er klaarblijkelijk om dat het niet alleen aflossing op rente en/of kosten betreft: dan is het hier dus aflossing op het kredietbedrag. Zie de definities in 7:57 lid 1 sub g, h en l BW. De wettelijke terminologie is hierin nog consistent te maken.

103. Art 10 lid 3 CCD; 7:61 lid 4 BW.

104. Art 7:70(2) BW; art. 18 CCD.

105. art. 11 CCD; 7:62 en 63 BW.

106. Tot dezelfde uitkomst, zonder redengeving, komt MvT bij 7:62 BW.

107. Art 14 CCD; 7:66 BW.

108. Art. 17 CCD; 7:69 BW.

komen. Eigenlijk zie ik niet zo snel voor welke gevallen dit artikel uit de richtlijn nog implementatie behoeft in het Nederlandse recht.

De implementatie heeft in art. 7:69 BW voorts een licht tot misverstaan leidende vorm aangenomen. Wie het artikel leest als een bepaling die zonder meer het vermogensrecht wijzigt, krijgt het beeld dat overdracht van kredieten - in afwijking van het commune vermogensrecht¹⁰⁹ - zonder meer mogelijk wordt gemaakt en zelfs niet meer meegeedeeld behoeven te worden ingeval het beheer van het krediet bij de oorspronkelijke kredietgever blijft berusten. Dat laatste kan dan zelfs het volgende betekenen: om te beginnen wordt het krediet overgedragen zónder wijziging in beheer, en een stuk later wordt het beheer alsnog overdragen; de overdracht van een kredietovereenkomst buiten de contractuele wederpartij om zou daarmee juridisch effectief zijn, zonder medewerking van én zonder mededeling aan de wederpartij, vooropgesteld dat deze wederpartij een consument is. Zakelijke kredietnemers vallen wel onder het commune recht en buiten hun – eventueel tevoren gestipuleerde – medewerking om is de overdracht van het contract dus niet mogelijk.¹¹⁰ Verkoop en overdracht van alleen de aflossingsverplichting onder het krediet vergt tegenover de zakelijke kredietnemer tenminste nog mededeling.¹¹¹ Niets daarvan dan in verhouding tot een consument: ongerijmd.

Ik lees de richtlijn hierin echter anders. Deze voert geen eigen regime omtrent geldigheid van overdracht in. In principe doet de richtlijn immers niets af aan de nationale bepalingen erover wanneer een overeenkomst geldig tot stand is gekomen.¹¹² Dat geldt dan te meer voor de vraag jegens wie een overeenkomst met daarin afgesproken zakelijke handelingen, zoals een overdracht, te gelden heeft. De vraag of een krediet overdraagbaar is en wat de voorwaarden daarvoor zijn en jegens wie de overdracht tegen te werpen is, is eenvoudig te beoordelen naar het volgens de conflictregels toepasselijke rechtstelsel. Daarbij stelt de richtlijn alleen de dwingende voorwaarde dat de overdracht geen verweren van de consument verloren kan doen gaan en stelt de eisen aan mededelingen ervan ingeval de overdracht naar het toepasselijke recht geldig is.¹¹³ Tot deze strekking is implementatie terug te brengen.

7. Aanspraak bij in gebreke zijnde leverancier op kredietgever bij gelieerd krediet

Zoals hiervoor al vermeld,¹¹⁴ is bij een gelieerd krediet de kredietgever – kort gezegd - als 2e partij aansprakelijk jegens de consument indien deze van de leverancier niet de goederen of diensten kan krijgen uit de leveringsovereenkomst zoals de consument die op grond van deze overeenkomst had mogen verwachten.¹¹⁵ De richtlijn geeft het aan de lidstaten om te bepalen wat de consument ondernemen moet hebben tegenover de leverancier alvorens hij zich tot de kredietgever kan wenden.¹¹⁶ Daarover is in de stukken rondom de implementatie niets te vinden. De preambule vermeldt dat er met name sprake moet zijn geweest van het instellen van een vordering.¹¹⁷ Dat komt in de bepalingen niet terug, maar zal toch gelezen moeten worden als onderdeel van de invulopdracht die de lidstaten gekregen hebben. Art. 7:67 leden 2 en 3 BW maakt er alleen van dat de kredietnemer zijn rechten jegens de leverancier ingeroepen heeft, maar er niet in geslaagd is te krijgen waar hij recht op heeft. Welke vormen dat aan moet nemen en wanneer het in-

roepen als werkelijk niet geslaagd moet worden beschouwd hangt nog in de lucht. Meest duidelijk zou zijn en de minste verloren inspanningen zou dus opleveren, indien Nederland eenvoudig zou bepalen dat de consument zich tot de kredietgever kan wenden in de gevallen waarin de leverancier insolvent verklaard is, waarmee de poging contractconforme levering te verkrijgen in de regel uitgeput is. Hieromtrent geen heldere bepalingen geven, dreigt ten koste van consument en kredietaanbieders een lawyers' paradise te creëren. Het is merkwaardig dat er geen spoor van is, hoe deze regels voor Nederland uitgewerkt gaan worden.

Soms zal de kredietgever bij deze aanspraak een dekkingskoop of iets dergelijks kunnen doen, maar bijvoorbeeld ingeval van diensten is vaak slecht voorstelbaar dat de kredietgever die conform de overeenkomst zelf zal kunnen leveren. Voorts zal bij afweging van voor- en nadelen de kredietgever soms bewust kiezen voor tekortkomen onder deze 2e partij-verplichting.¹¹⁸ In beide laatste gevallen kapitaliseren de aanspraken van de consument jegens de kredietgever in geldbedragen (schadevergoeding en/of ongedaanmakingsverbintenissen¹¹⁹) die verrekenbaar zijn met de verplichtingen van de consument tot terugbetaling onder de aanvankelijke kredietovereenkomst. Het behoeft de consument zodoende niet te overkomen dat hij van de leverancier geen contractconforme nakoming heeft kunnen krijgen en daarbovenop het volledige krediet terug te betalen heeft.

Dat alles speelt ingeval de consument ervoor kiest de aanspraak onder de gelieerde overeenkomst overeind te houden met gebruikmaken van de leden 2 en/of 3 van art. 7:67 BW. De consument heeft soms echter ook de optie onder lid 1 jegens de leverancier onder de leveringsovereenkomst tot ontbinding over te gaan, waardoor de binding onder de kredietovereenkomst al eindigt en de leden 2 en/of 3 van art. 7:67 BW niet aan het bod komen. De afwikkeling is dan die van 7:66 lid 3 BW en de 2e partij-aanspraak jegens de kredietgever komt niet tot leven.

8. Werking overgangsbepaling

Voor de Overgangswet NBW is een nieuw art. 211a voorzien, dat in lid 1 eerbiedigende werking van de nieuwe BW-bepalingen voorziet voor al bestaande kredieten, maar in lid 2 op bestaande kredieten van onbepaalde looptijd een aantal artikelen wel toepasselijk maakt.¹²⁰ Daaronder art. 7:65

109. Art. 6:159 BW; 3:94 BW.

110. Art. 6:159 BW.

111. Art. 3:94 BW.

112. Zie preambule (30), maar ook MvT bij 7:61 BW laatste alinea.

113. Zo staat het ook in preambule (41).

114. Zie onder 2.

115. In enig lidstaat lijkt al een aansprakelijkheid in verdergaande vorm te bestaan. Zie de voorziening in art. 15 lid 3 CCD.

116. Art. 15 lid 2)(laatste volzin CCD; 7:67 lid 2 en 3 BW.

117. Zie preambule (9) en (38).

118. De MvT bij 7:67 BW gaat ervan uit dat dit krachtens 6:102 BW een hoofdelijke aansprakelijkheid is, waarop daarom afd. 6.1.2 toepasselijk is.

119. De MvT bij 7:67 verwijst voor goederenfinanciering naar 7:21-25 BW en voor dienstfinanciering naar 6:75, 625 en 270 BW.

120. Implementatie van art. 30 lid 2 CCD.

BW, dat onder meer regelt dat een opzegtermijn aan de zijde van de kredietgever tenminste 2 maanden moet zijn. Over de wijze waarop dit ingrijpt in bestaande verhoudingen waarin onmiddellijke opzegbaarheid of een kortere dan de nieuwe dwingende wettelijke termijn is overeengekomen, is niets vastgelegd. Als dit erop aan kan komen, dat een consument, die dat zo uitkomt, kan laten bepleiten dat de overeengekomen termijn niet handhaafbaar is en dat er dientengevolge in het geheel geen opzegbaarheid overeengekomen is, wordt er nog een grote hoeveelheid lasten veroorzaakt bij het bedrijfsleven ter implementatie die niet in het wetsontwerp verantwoord is. Dan moeten immers ook alle overeenkomsten voor bestaande doorlopende kredieten vervangen worden. Veelal nu niet meer tijdig realiseerbaar, een regelrechte kapitaalvernietiging en de medewerking van de kredietnemer valt ook niet af te dwingen.

De meest efficiënte oplossing zou zijn de tekst van lid 2 zo aan te passen dat, of de werking in de Toelichting zo uit te leggen dat voor bestaande overeenkomsten opzegmogelijkheden op korter termijn krachtens de wet verlengen tot de minimaal vereiste twee maanden.

9. Tot slot

Het beste van de richtlijn is ongetwijfeld dat de informatie aan consumenten over kredieten geüniformeerd wordt en dat daarin de opgave van de kosten niet bekeken mag worden vanuit de visie van de aanbieder – wat rekenen wijzelf onder het krediet aan? – maar naar het effect voor de consument - wat krijgt deze, ongeacht wie het aanrekent, allemaal te betalen? Daarmee verbetert de mogelijkheid aanbiedingen over landsgrenzen heen te vergelijken aanzienlijk. De behoefte aan goed advies zal niet vervallen: zicht op de voorwaarden van het krediet kan voor een ongevoelend oog ook op deze wijze maar tot zekere hoogte gecreëerd worden. Wel zal met het verbeteren van de vergelijkbaarheid van aanbiedingen zo'n advies, vanzelf wat controleerbaarder worden. Het geheel wordt gecompleteerd door regels, die tussentijds uit- en dus ook overstappen faciliteren.¹²¹ De consument heeft daarmee gelegenheid telkens de beste aanbieders in de markt op te zoeken. De concurrentie tussen aanbieders, met inbegrip van de betrokken bemiddelaars, zal hierdoor toe kunnen nemen.

Dat waarderends opgemerkt zijnde, blijft de richtlijn een onvoldragen indruk maken. Met name de kwesties die ontstaan bij verwevenheid van verhoudingen doordat de richtlijn nevendiensten en kredieten, respectievelijk leveringsovereenkomsten en gelieerde kredieten wenst te verbinden, zijn onvoldoende doorgedacht. Datzelfde geldt ook ten aanzien van een aantal factoren, die niet bekend kunnen zijn op het moment dat naar de richtlijn er informatie over aan de consument te verschaffen is. Dat geldt niet alleen, zoals de richtlijn het inregelt, bij het jaarlijks kostenpercentage, maar ook bij wijziging van rentevoeten, e.d. Juiste hypothesen voor één en ander, mits voorzien,¹²² zullen wel de vergelijkbaarheid van aanbiedingen vergroten. In gemoede valt echter af te vragen of de consument het zicht op het aangeboden product er niet in de eerste plaats zal verliezen.

Bij het departementaal uitgangspunt om een richtlijn zo letterlijk mogelijk over te nemen teneinde richtlijn-conforme uitleg te faciliteren, is vrijwel onvermijdelijk dat het wetsontwerp de onvoldragenheid van de richtlijn weerspiegelt. Er is toch veel voor te zeggen om bij de behandeling van dit wetsontwerp alsnog het één en ander aan gaten uit de richt-

lijn te dichtten. De observaties hiervoor kunnen daartoe dienend zijn.

Overigens lijkt mij - net zoals het geval was bij de recent in werking getreden richtlijn op de betaaldiensten -het belang voor verbetering van markten nijpender voor een aantal andere lidstaten.

Verder blijf¹²³ ik van mening dat de Unie op moet houden dit soort richtlijnen te vertalen.

121. Zie art. 16 CCD.

122. De Commissie heeft alleen bevoegdheid aanvullende hypothesen met betrekking tot het jaarlijks kostenpercentage vast te stellen, zie preambule (49) en art. 19 lid 5 CCD.

123. Zie 'Kaartrransacties temidden van betaaldiensten', in *FR*, nr. 9, september 2009, p. 328.